

ŠTUDIJSKA IN LJUDSKA
KNJIŽNICA
Trg svobode 1
62250 PTUJ
2 x

Alumini

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo

september 2004 / štev. 9 / leto XXXIX

TALUM

Bliža se 21. november in se že čuti praznični veter petdesete obletnice proizvodnje aluminija na naših tleh. V tem vetru smo že podoživeli še en uspešen Zdravo Talum in tovarniški piknik. Dež in mraz sta se tokrat z vso silovitostjo spravila na nas, toda organizator celotnega programa Drako Ferlinc in prizadevni delavci Vitala so zabavo srečno pripeljali do konca. Zmagovalci večera smo bili vsi brez izjeme, ki smo v takšnih pogojih prišli v tako velikem številu. Morda je manjkal le kakšen pano na odru, ki bi spominjal na 50. letnico tovarne. Posebno vzdušje pa so vnesli glasbeniki Pihalnega orkestra Talum, skupina Fajeron in presenečenje večera »trubači iz Guče - Titanik«. Poslušati in videti te izvirne trobentače, ljudske tribune, ki prinašajo nek drugi čas, za katerega ne vemo, ali je že minil, ali šele prihaja, je v vsakem primeru za vse velika nagrada. Na vrsti je še posebna izdaja Aluminija, novi almanah in druge priložnostne svečanosti.

V ta namen objavljamo tudi še zadnje spomine delavcev, ki so bili na izvoru naše tovarne, s čemer upamo, da smo vam približali avtentičnost dogodkov pred pol stoletja. Še bolj pa je pomembno, da smo vam približali generacijo ljudi iz tistega časa. V pričujoči pripovedi gospoda Berliča je opis betoniranja temeljev dimnika, ki smo ga pozneje morali zrušiti, vendar so prve in najgloblje betonske korenine Taluma ostale zakopane v zemlji le kot nema priča naših začetkov. Opisan je tudi naš »prvi tovarniški piknik« in prvi »Zdravo Talum«, ki so jih ljudje samodejno umislili in izvedli tako rekoč na skrivaj. Berlič je bil tudi prvi predsednik prvega zgodovinskega delavskega sveta iz 1950. leta. Zaradi tega je dobil prvi odlitek iz aluminija, ki so ga pred njegovimi očmi odlili, kot sam pravi, «iz prvih kapljic aluminija, ki so jih z žličko zajeli iz peči». Ta simbolni odlitek je ob obisku Taluma, podaril predsedniku Topleku, ki mu med številnimi spomini morda predstavlja najbolj dragocenega.

Nikakor ni namen teh zapisov oživiljanje preteklosti ali vrnitev vanjo, saj pravijo, da zgodovina ni preteklost, temveč spoznanje, ki ga imamo o njej. Zaradi tega smisel preteklosti ni nikoli za vedno določen in zaključen. Smisel obujanja preteklosti Taluma, če ga opazujemo od izvora, iz katerega je do sedaj priteklo okrog dva milijona in 580 tisoč ton primarnega aluminija, če upoštevamo, da je Talum danes po tehničnih parametrih med najboljšimi v svetu, če opazujemo specifikto tovarne Talum, mesta Talum, skupnosti Talum, in še marsikatero značilnost bi lahko našteali, je v tem, da je zaznamovala generacije aluminarjev in nam predstavlja nenehen vir novih inspiracij. To drugje težko najdemo, zato lahko spletemo kilometre učenih besed, pa o vrednotah in razvoju Taluma ne bomo prepričali drugih, posebej ne tistih, ki ne izhajajo iz proizvodnje ali konkretnega dela. Ti ljudje niti ne razumejo o čem govorimo vse dokler ne pridejo sem in občutijo kulturno raven, ki jo že na vstopu v tovarno izžareva obnovljena upravna stavba in urejeno okolje. Ko pa jim razložimo proizvodni proces, ga

opazujejo presenečeni in vidno navdušeni. Najbolj pomembno pa je, kako mi pojmujejo ta naš izvor in tok, ki je iz njega nastal in kakšen smisel mu dajemo. Verjetno se boste strinjali, da je v vsakem od nas vsaj del Taluma, da ne omenjam pomembnosti, ki jo Talum predstavlja v smislu naše življenjske eksistence. Prepričan sem, da bi se ognjevitno branili pri vsakem poskusu, če bi nam kdo skušal podreti temelje, na katerih danes stojimo. Do sedaj, ko so nas preizkušale različne težave, smo to večkrat dokazovali, tako da naš obstoj in uspešen razvoj lahko pripisemo izjemni moči delavcev, stroke in vodstva. Tudi v prihod-

nosti ne bo lažje, vendar upam, da nam bo ta tovarna nekoč omogočila, da globoko v sebi s ponosom izrečemo tisto znamenito misel, ki smo jo v Aluminiju že razpredali: »Tudi jaz sem bil tukaj.« Zato, ko govorimo o začetkih, govorimo tudi o sebi danes in o sebi jutri. To jutri ne pomeni le skrb za preživetje, kajti naša prihodnost ima tudi globlji smisel, smisel, ki ga najlažje ponazorim s staro indijsko modrostjo:

»Nikoli ni bilo časa, ko nas ni bilo, pa tudi v prihodnosti ne bo nihče od nas prenehal obstajati.«

Poskusimo skupaj odkriti dejanja, zaradi katerih smo vedno bili in zaradi česar ne bomo prenehali obstajati. Za povprečnega Evropejca in za nas je ta misel morda tuja, čeprav ugotavljajo, da se v zadnjih desetletjih vedno bolj prepoznamo v indijski tradiciji. Dr. Tine Hribar je že večkrat opozoril, da smo Slovani indoevropskega porekla in da smo po izvornih občutjih najbližje Budi. Neki drugi mislec je zatrjeval, da človek rabi le štiri kvadratne metre prostora in nebo nad glavo, vso bogastvo tega sveta pa si je predstavljal kot «drago cigaro v ustih in zaprte oči». S to simboliko nas hočejo opozoriti predvsem na skromnost, da se zavemo pomembnosti našega tuzemskega vsakdanjega življenja, našega dela in značaja, in da ne dovolimo prevlado kaosa v nas in okoli nas. Če svoja dejanja vežemo na uspehe Taluma, moramo tudi vedeti, da kot ljudje zaradi tega nismo veliko boljši od drugih, kajti morda imamo tukaj le boljše možnosti. Možnosti, ki jih Talum ponuja so se dolgo ustvarjale. Bila so tudi obdobja stagnacije in napačnih odločitev, vendar nas celotna slika Taluma, z današnjo podobo vred, navdaja s ponosom, kot da bi tudi mi že bili zraven od začetka, zato lahko pričakujemo, da bomo z našimi dejanji obstajali tudi v generaciji, ki prihaja. V tem je skrivnost omenjene modrosti in tista bistvena lastnost, ki tudi Talumu daje dušo.

Ne smemo pozabiti, da pridobljen uspeh ali blaginja ni vse, kajti kaj hitro lahko to izgubimo, pogosto pa tudi ne vemo, kaj bi z uspehom počeli. Zato je pot, ki jo moramo prehoditi, da bi dojele smisel cigare in zaprtih oči, dolga in miselno zapletena. To še zdaleč ni tisto lagodno življenje modernega potrošništva, ko hočemo imeti vse, na kar ste ob tem najprej pomislili. Prav nasprotno! Da ne bi prenehali obstajati, se je treba poglobiti vase in se trdno oprijeti tistega, kar obvladamo, kar nas duhovno določa, na primer stare zlizane majave pručke, na katero nas vežejo spomini in čustva. Le tako lahko ohranimo upanje, da smo nekaj več kot uporabnik svojega sedišča. V nasprotnem nas lahko preveč pritegne puhasta zofa ali supermoderni fotelj potrošništva, v katerem lahko izgubimo sebe!

Ne vem, koliko novega smo na relaciji s Talumom v tem premišljevanju odkrili, vem pa, da nas bo to razmerje še dolgo okupiralo. Pri razlagi o pručki in fotelju ne smemo razumeti, da gre za vprašanje ali – ali. Vsakdo od nas namreč ima doma – bolj ali manj – mehko sedišče, vsi smo lahko v zofah in ne sedimo na pručkah. Poanta je v tem, da ne pozabimo na pručko v smislu; ne živimo rutinsko, pojdemo med ljudi, v knjižnico, na kolo, v naravo, v gledališče, dvignemo svoj duh in ohranimo avtentičnost.

Moj dimnik

Vsi dosedanji sogovorniki so pokazali dobro voljo, neverjeten spomin in veliko življensko energijo pri opisu začetkov tovarne. Gospod Berlič pa je poleg tega vnesel še delček humorja. Najbolj pomembno pri njem je to, da je sodeloval pri izgradnji tovarne še v času vojne, pod nemško okupacijo. Naj spomnim na osnovne podatke, ki jih je o gradnji v vojnih časih zbrala zgodovinarica gospa Vida Rojic: »Tovarno glinice je začel graditi nemški trust Vereinigte Aluminium Werke leta 1942. Strnišče so izbrali, ker so za gradnjo našli pod plitvo zemeljsko plastjo dovolj gramoza, tudi opekarne in cementarne so bile dovolj blizu, kar je vse vplivalo na cenejšo gradnjo kakor drugod. Bližina železniške proge je bila ugodna za dovoz gradbenega materiala in surovin za bodoče obratovanje tovarne. Tako je bilo že leta 1942 v podjetju Strnišče zaposlenih 1076 delavcev, uradnikov in strokovnjakov, 185 kaznjencev in 89 vojnih ujetnikov.« Poleg tega lahko omenim, da je za izbor Strnišča vplivala tudi bližina madžarskih rudnikov boksita in slovenskih premogovnikov.

Gospod Berlič je prišel v Strnišče leta 1943 in se najbolj spomni sodelovanja pri betoniranju temeljev 145 metrskega dimnika, bodočega sestavnega dela kotlarne. Tudi pri proizvodnji glinice je bila energetika najbolj pomembni del tovarne. Za razkroj boksita je namreč potrebna veliko količino vroče pare in brez nje nič ni. Kotel za paro je bil projektiran na naravni vlek, zato dimnik mora biti zelo visok, da po naravni poti potegne zgorele dimne pline in prah. Ta gradnja je gospoda Berliča tako zaznamovala, da je najin pogovor večkrat, posebej ob pogledu na sliko dimnika, ki je ležala na mizi, prekinil z medkljici: »Moj dimnik...« Gospod Berlič je izredno čustven človek, zato vsakemu dogodku doda subjektivno noto in posrečeno pripombo. Bil je eden redkih, ki je upal takratnemu direktorju Grünfeldu nasprotovati. Svoje funkcije prvega predsed-

nika, prvega zgodovinskega delavskega sveta TGA ne obeša na veliki zvon. Spomin na tisti čas je tudi prvi odlitek iz aluminija, ki ga je, kot je pri pogovoru obljubil, podaril Danilu Topleku. Brez športa ne more, posebej ga je veselilo igranje nogometa, danes pa šaha. Pogovarjala sva se v njegovi hišici, v kateri živi sam v prijetnem okolju ob potočku Grajena. Pred dvema letoma mu je umrla žena, na katero je bil zelo navezan. Ljubezen, ki ju je združevala, je od časa do časa izpovedal s tihimi, bolj za sebe izgovorjenimi besedami: »Moja žena, moja žena...«

Pripoved gospoda Marjana Berliča

Sem rojen Ptujčan že od leta 1920. Oče je bil mestni gospodar v stari Jugoslaviji, danes se temu reče, vodja komunale. Lahko rečem,

da smo bili dobro situirana družina. Leta 1938 sem prvič odšel daleč od doma, v Kotor, Črno Goro, kjer sem obiskoval strojno mornarsko šolo. Ko se je začela vojna, smo se vsi želeli čimprej vrniti nazaj domov. To ni bilo enostavno, vladala je totalna anarhija, povsod gneča ljudi in vojske. Do vlaka proti notranjosti je bilo nemogoče priti. Ker sem v sebi imel organizatorsko žilico, sem zadevo premislil in z zvijačo pripeljal na vlak poleg sebe še dva sošolca iz Slovenije. Tako se je začela moja odisejada, ki je trajala skoraj 20 dni, o kateri bi lahko napisal roman.

Na poti smo se najbolj bali ustašev, ki še niso imeli uniform in so bili nepredvidljivi. Spomnim se, ko smo končno prišli do Slavonskega Broda in nas ustaši niso pustili naprej. Ne vem, kaj so nameravali z nami narediti, morda v logor? Spet sem se domislil zvijače. Šli smo do nemškega vojaka in začel sem mu nekaj razlagati po slovensko. Ko se nas je ta naveličal je mahnil z roko in smo se vrnili nazaj do ustašev, ki so vse opazovali. Tvegati sem in jim pogumno razložil, da smo se dogovorili z nemškim oficirjem, da se lahko vrnemo v Slovenijo.

»Pa kako ste se dogovorili?«

»Po njemački, pitajte ga, možete provjeriti.«

»Kako ču ga pitati, kad neznam njemački... Bježi, da te ne vidim.«

Spet nam je uspelo. Šli smo naprej peš čez Savo, potem spet na vlak, pa peš, korak za korakom proti Sloveniji. Izogibali smo se mest in vojakov. Ko sem prišel pred Ptuj, so me opozorili, da most čuvajo nemški vojaki. Jaz sem bil tako izčrpan in apatičen, da mi je bilo vseeno, šel sem po sredini mosta in me na srečo ni nihče ustavil. Na vratih domače hiše me je prva zagledala mati, pred njo me

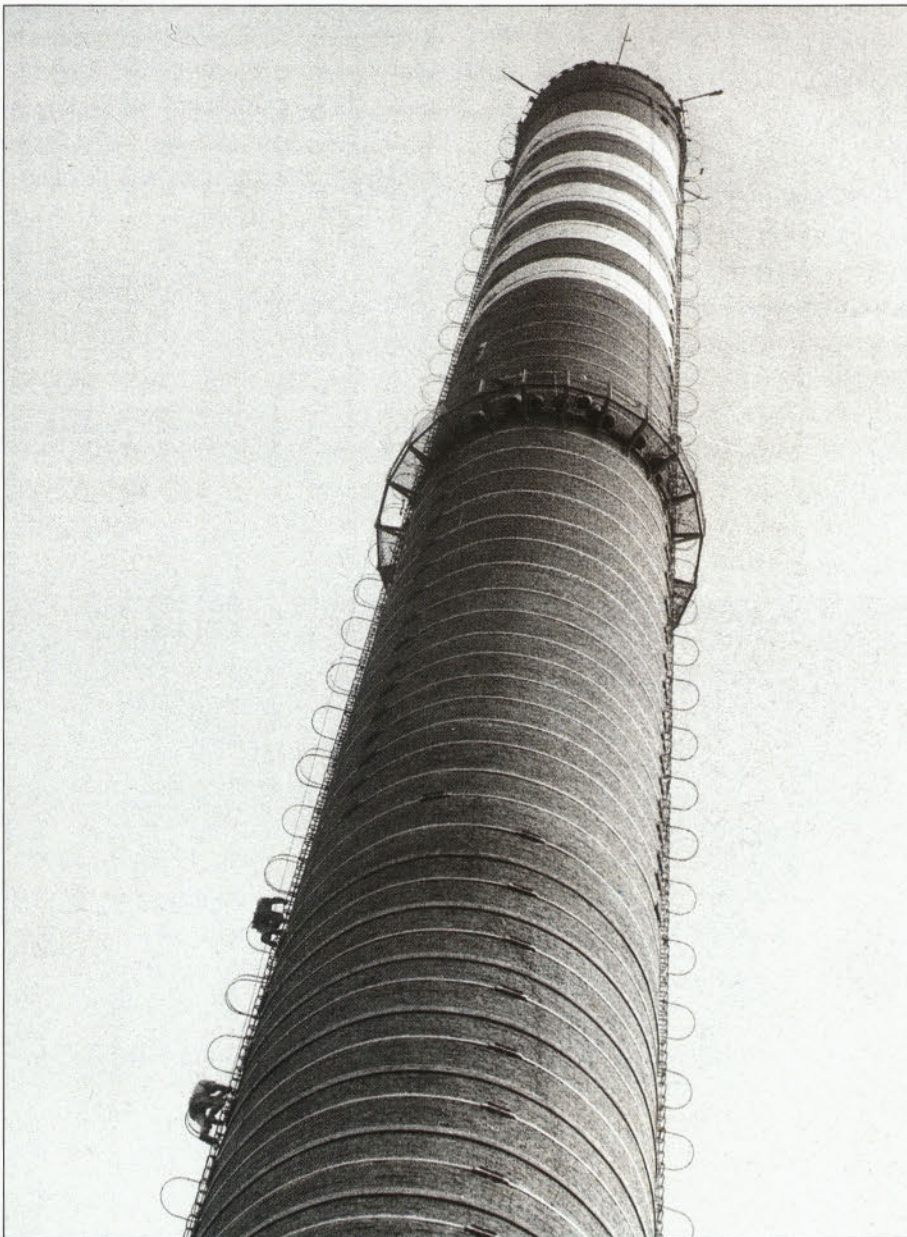
je v trenutku zmanjkalo in sem onemogel padel na tla.

Temelji tovarne

Leta 1941 so me zaposlili kot strojnika v tovarni letal v Mariboru, današnji TAM. Leta 1943 so me kot gradbenega mojstra poslali na gradbišče v Strnišče. Moj prvi stik z «aluminijem» je bil v vojnih razmerah, kaj morem, v teh zmešanih časih je bilo treba vse delati. Ko sem prišel na gradbišče sem začutil, da se pripravljajo nekaj velikega. Bilo je mnogo ljudi, ki so pripravljali teren in so že kopali ogromno luknjo za temelj dimnika. Imeli smo velike težave z podtalno vodo, ki smo jo morali prečrpavati s posebnimi pumpami. Ko smo betonska dela končali, so Nemci pripeljali zidarje iz Poljske, ostali delavci so pomagali. To niso bili neki zaporniki, kot se napačno govori, to so bili specialisti za gradnjo visokih dimnikov. Mi smo gradili druge objekte za tovarno glinice, dimnik pa je pred našimi očmi počasi zrasel do neba in koliko se spomnim, nihče se pri gradnji ni ubil. Dimnik štejem za svojo simboliko, pod njim je bila najbolj globoka osnova v zemlji, ki smo jo napolnili z betonom, zato te temelje štejem za fundament tovarne. Ko so ga zrušili, sem bil tudi zraven in je z njim odšla polovica mene. En zunanji obroč od dimnika čuvam na vrtu za spomin.

Povojna obnova

Po vojni, leta 1947 sem prišel nazaj v Strnišče. Tja me je napotil Tonejc, »nujno rabimo strojne tehnike«, je rekel. Prišel sem

NK Aluminij - Marjan Berlič stoji prvi z leve

in mi ni bilo žal. Ni bilo več Nemcev in sem vedel, da gradimo za sebe. Veliko gradbišče je bilo videti zapuščeno. Povsod so ležali zanemarjeni stroji in druga oprema. Prvo resno delo sem dobil pri usposobitvi kotlarne. Zgradba je bila zgrajena in nadaljevali smo z montažo opreme. Naprave nam je pošiljala firma Pauker iz Dunaja. Pošiljke niso prihajale redno, tako da sem zraven opravljal druga dela. Nekaj časa sem bil tudi šef vzdrževanja in smo usposabljali različne stroje, ki so prihajali iz reparacije. Tako sem kakšen stroj, ki je bil namenjen kotlarni, zapeljal v delavnico. Največ dela je bilo pri obnovi in barvanju stare opreme. V ta namen sem izdelal jeklene krtače iz starih jeklenih vrvi, kar je zelo olajšalo čiščenje rje na pločevini. Ko je za to zvedel Franc Leskovšek-Luka, mi je obljubil povišanje plače. Toda, za to je moral poslati pisni predlog na potrditev v Beograd. In zamislite si, dokaj hitro je iz zveznega ministrstva prišel pozitiven odgovor. Na osnovi tega bi mi morali v treh mesecih izplačati po 200 dinarjev zraven. O tem dopisu sem zvedel šele čez čas, ko je bilo prepozno, ker so mi naši pozabili izplačati denar in je ostala samo zanimiva zgodba. Dokument iz zveznega ministrstva še danes čuvam. Poleg rednega dela na kotlarni sem v prostem času tudi poučeval risanje za mlajše delavce. To so bili začetki našega samoizobraževanja, ki je bilo nujno za usposabljanje novih ljudi. Sčasoma smo organizirali svojo lastno industrijsko šolo, kjer smo vzgajali svoj kader. Predavali so še Majcen in Tonejc. Bil sem razrednik, ravnatelj je bil Potočnik, oče bivše ljubljanske županje Vike, ki se je spomnim, ko je bila čisto majhna.

Prvi tovarniški piknik

Upravo podjetja smo takrat imeli še v baraki. Vhod v tovarno je bil na drugem koncu. Na strani glinice se je gradilo in urejalo, tam, kjer so danes elektrolize, je bila še gosta šuma. Ko se je delo preneslo na drugo stran, se je udarniško sekalo in čistilo, pripravljali smo teren za gradnjo elektrolize. Pri vseh enostavnejših delih v tovarni, v naselju ali graditvi športnih igrišč so sodelovali sorodniki in znanci. Tako se je gradbišče postopoma pove-

čevalo in so prihajali novi delavci, tovarna je dobivala novo formo. Vedno bolj smo bili organizirani. V fabriki smo imeli tudi provizorno ambulanto in medicinsko sestro. Zdravnik pa je bil na razpolago v naselju. Zaradi potrebe za večjo varnost sem osebno ustanovil prvo tovarniško gasilsko društvo. Še od Nemcev je ostal en stari gasilski stroj, ki smo ga uspeli usposobiti. Spomnim se, ko smo odločili, da v tovarni organiziramo pogostitev za delavce in druge, ki so nam pomagali. V ta namen smo uporabili gasilski avto. Hrana je bila strogo kontrolirana in so bile velike kazni, če si jo na črno prenašal ali prodajal. Mi pa smo pri enem kmetu kupili svinjo in smo šli po njo z gasilskim avtom. Takrat je bil redek promet, le tu pa tam je peljal kakšen avto. Ko smo se vračali v tovarno s pujskom, je kot zanalasč bila na cesti policija. Zadnji trenutek sem prižgal sireno, ki je na srečo delala, začudeno so nas gledali in pustili mimo. Drugi dan so spraševali; kaj se je zgodilo in kje je gorelo. Akcija s pujskom je uspela in smo se imeli fajn. Za nagrado so mi dali domov nekaj klobas. To povem zaradi tega, ker sta moja otroka prvič videla klobase.

Prvi Zdravo Talum

Tudi šport smo gojili. To se je posebej razvilo, ko smo naredili nogometno igrišče. To je bilo nekje okrog 1950. leta in je v celoti nastalo udarniško. Opremo za igrišče smo delali »na šverc« v tovarni. Bil sem ustanovitelj Športnega društva Aluminij, v katerem smo poleg nogometa organizirali druge športe, odbojko, teke, tenis in pozneje plavanje v bazenu. Glavni gradbeni inženir gospod Maister, sin generala Maistra, je bil tudi navdušen športnik in smo kaj kmalu organizirali športna tekmovanja, ki so bila dostopna večini delavcev. Tako smo si umislili tekmovanja za ZREN značko, to je bilo množično in zelo zanimivo. Moja največja ljubezen je bil nogomet in bil sem tudi prvi kapetan »Aluminija«. Prvo igrišče je bilo pokrito z lešom iz kotlarne, zaradi česar smo bili vsi črni. Pozneje smo nasipali zemljo in travo. Tudi »Dravo« sem postavil na noge. To je bilo vse amatersko, obleke smo dobili po

sindikalni liniji, ali pa smo jih šivali iz Hitlerjevih zastav. Tudi moja žena je udarniško delala in je šivala drese. Še boksal sem, šport me je stalno spremljal. Dobil sem največje odlikovanje, ki ga vidite na zidu, »Bloudkova zlata značka« za dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture v Sloveniji.

Sodelavci

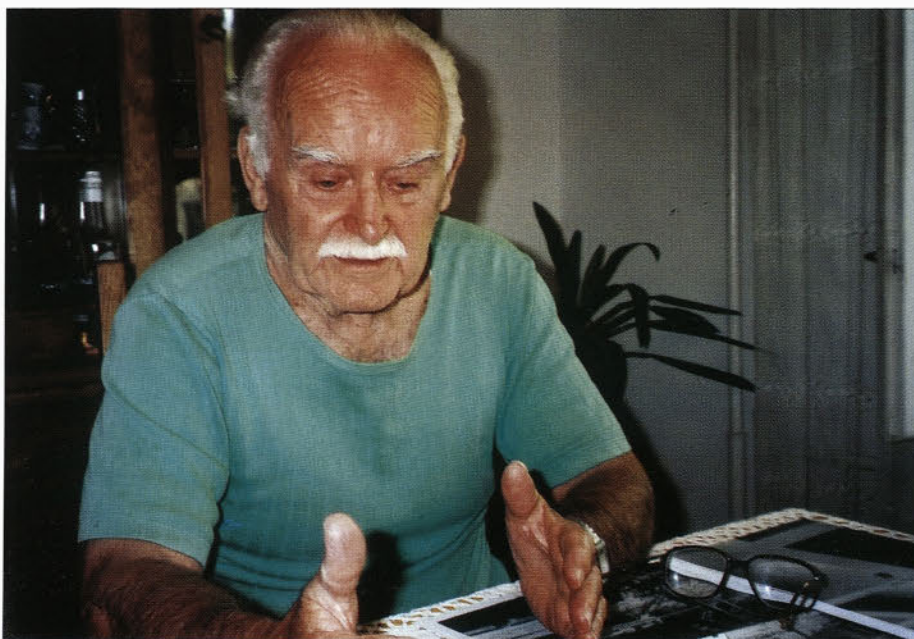
Z ljudmi v tovarni sem dobro sodeloval. To je bilo posebej pomembno po zagonu, ko sem postal šef Kotlarne in se je začelo zares. Z mojimi delavci v Kotlarni ni bilo problemov. Posebej dobro sem sodeloval z Marjano, materjo današnjega direktorja Topleka, ki je delala v personalni v baraki. Takrat se je pisala Barlič in so naju pogosto zamenjevali. Tako se je zgodilo, da so namesto njej, meni odtegovali pri plači za suho hrano, ki jo je ona naročila. Račune sem plačeval, klobas pa nikjer. Meni za to ni bilo mar, vse dokler ni sama pogruntala in sva se temu le smejala. Velika prijateljica sva bila tudi z Alojzjem Janžekovičem, vodil je plansko službo, po domače smo ga imenovali Čiki. Moram povedati, da smo še danes vsi trije v dobrih odnosih. Z direktorjem Grünfeldom, rekli smo mu samo »glavni«, sem imel malo drugače odnose kot ostali. Kar se tiče dela, vsaka čast, toda rad se je vtikal v privatno življenje in je malo z viška gledal na ostale. Pri njem smo bili vsi mali. Jaz pa mu nisem ostal dolžan. Ko me je enkrat povabil na večerjo, je naročil polže pripravljene tako, da si težko vedel, kaj to je. Šele na koncu me je malo cinično vprašal, če vem, kaj sem jedel in ali mi je kaj slabo. »Ne, sploh ne, kar večkrat me povabite«, sem na njegovo presenečenje odgovoril. Tudi, ko me je zmerjal pri šahu, češ, da sem debel kot prašič, zares sem se zredil, ko sem prenehal igrati nogomet, sem mu odgovoril: »Veste kaj, Vi, ki ste tako suhi, jaz pa tako debel, sva v povprečju oba prašiča.« Pa ni bil suh. Tudi Osole in Adamič se mu nista čisto pustila. Mnogi pa so kar vse prenašali.

Spomini

Spominov, takšnih in drugačnih je veliko. Ko so nekoč prišli oficirji na ogled elektrolize, niso hoteli sneti ur. Morate vedeti, da je takrat imeti uro nekaj pomenilo. Oficirjem pa še bolj. Ko sem jih resno opozoril, da magnetno polje elektrolize zelo škodi uri, so mi rekli: »Pa znate li vi, kakvi su to satovi, družje. Ne može njima elektroliza ništa.« Ko so na koncu le ugotovili, da je kazalce zasukalo, so začeli tako sočno kleti te svoje ure in tovarno, da je meni šlo na smeh. Ali tisto, ko je prišel novinar Borbe iz Beograda in ga je zelo mikal naš 145 metrski dimnik. Na vsak način je hotel slikati tovarno z vrha. Vsaka mu čast, da je sam šel gor po stopnicah, ki so bile izjemno zahtevne. Opazoval sem ga vse, dokler ni malo čez polovico dimnika obstal in umolknil. Klical sem ga v vseh jezikih, pa se ni odzival. Ni ostalo drugega, kot da tudi jaz spležam gor. Iz gasilskega doma sem, koliko se da hitro, prinesel gasilske »gurtne« in sem se začel dvigovati po nasprotni strani dimnika. Moral sem iti čez vrh in navzdol proti njemu, kar je bilo izjemno nevarno. Ko sem se spustil do njega, je bil trd, imel je plave nohte in prste vklenjene za ograjo, še govoriti ni mogel. Komaj sem ga prepričal, da se priveže. Potem pa sva počasi zvezana prišla varno dol. To je bila borba za življenje za oba. Kako fejest človek je bil to.

Nepozabno

Poleg spomina na dimnik, se lahko pohvalim, da sem bil v tej tovarni prvi predsednik prvega delavskega sveta, ki je začel delovati junija 1950. leta. Še bolj me to veseli zaradi tega, ker sem na ta račun dobil prvi odlitek iz aluminija na prvi dan proizvodnje. Morda je za to najbolj zaslužen moj veliki prijatelj Hanze Vlado, oblikovalec, ki je naredil model za ta odlitek in za tistega velikega, ki stoji pri vhodu v tovarno. To je bilo 21. novembra 1954. leta, ko je bilo vse praznično. Vlado me je zagledal v elektrolizi in me poklical: »Ta odlitek je za tebe, to so prve kapljice našega aluminija.« Nepozaben mi bo ostal obisk novega Taluma. Vsaka čast vsem, ki ste naredili ta čudež. Vašemu direktorju Danilu Topleku sem ob tej priliki in za 50 let tovarne podaril ta prvi odlitek, mojo ikono. Zaslužijo. Ivo Ercegović

Nov podvig

V prejšnjih številkah Aluminija smo vas skozi pričevanja g. Purga in g. Krošla podrobno seznanili o poteku dela v livarnah na področju pretaljevanja odpadnega aluminija. Ta zadeva je zelo pomembna za Talum, posebej zaradi tega, ker bo potrebno po izklopu elektrolize B nadomestiti veliko količino zelo čistega aluminija. V ta namen smo zaprosili člana uprave za proizvodnjo in razvoj g. Bojana Žigmana, da nam dodatno razloži dolgoročne rešitve, ki se v tej smeri pripravljajo.

Že v letu 1997 smo pričeli s pretaljevanjem kupljenega primarnega aluminija, saj je bila proizvodnja elektroliz B in C omejena na 75.000 t letno. V letu 2001 smo pretalili že 30.000 t kupljenega aluminija. Z zagonom druge polovice elektrolize C v letu 2002 se nam je količina elektroliznega aluminija povečala za dodatnih 40.000 t letno. Tako bomo v letošnjem letu proizvedli 120.000 t elektroliznega aluminija in pretalili še dodatnih 40.000 t kupljenega aluminija, kar pomeni, da bomo v TALUM-u proizvedli skupno 160.000 t izdelkov.

To je več kot kadarkoli doslej, in ta nivo proizvodnje želimo ohraniti tudi v bodoče, kljub spremembam, ki so se dogodile v letošnjem letu. Z vstopom Slovenije v EU velja tudi za TALUM 6 % carina za primarni aluminij iz uvoza. V aprilu smo ustavili proizvodnjo odlitkov platišč, v septembru tudi proizvodnjo valjarniških bram. Torej pomembne spremembe, ki smo jih v naših planih že upoštevali, saj bomo kupljeni primarni aluminij postopoma nadomestili z odpadnim aluminijem, izpad proizvodnje platišč in bram pa s povečevanjem proizvodnje livarskih zlitin, rondelic in drogov.

Naslednja velika sprememba nas čaka po ustavitvi elektrolize B, ko se bo proizvodnja primarnega aluminija zmanjšala za 35.000 t letno. Po tem obdobju bo tudi to količino aluminija za potrebe livarn potrebno nadomestiti s povečanim pretaljevanjem odpadnega aluminija. Tako bo količina pretaljevanja odpadnega aluminija dosegla nivo 70.000 t letno.

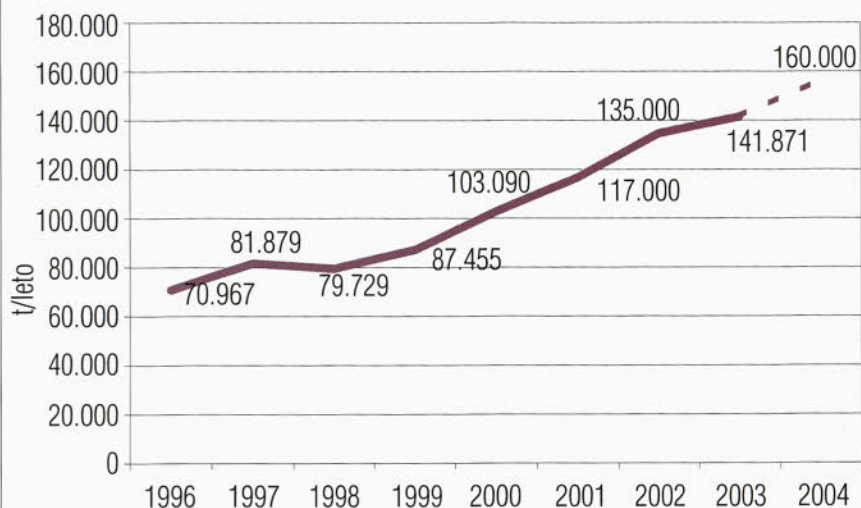
Projekt pretaljevanja odpadnega aluminija se je dejansko pričel izvajati že v obdobju druge faze modernizacije iz izgradnjo dvokomorne peči v livarni gnetnih zlitin. Vključuje tako aktivnosti za zagotavljanje dolgoročnih virov odpadnega aluminija, kot tudi dograditev naprav in prilagoditev proizvodnih programov. Predstavlja celovit in obsežen projekt, ki ga po pomembnosti za nadaljnji razvoj TALUM-a lahko primerjamo s projektom Modernizacije primarne proizvodnje aluminija. Ključna aktivnost projekta je usklajevanje razpoložljive kakovosti odpadnega aluminija za proizvodnjo livarskih zlitin, ki dopuščajo višjo vsebnost legirnih elementov in nečistoč. Zelo pomembna je tudi zagotovitev dolgoročnih virov odpadnega aluminija.

Smo na dobri poti, saj imamo zagotovljene količine odpadnega aluminija za naslednje leto. Še v tem letu načrtujemo litje testnih količin zlitin s povečano vsebnostjo legirnih elementov, tako imenovanih primarnim podobnih zlitin. Tudi na področju dopolnitve opreme so že sprejete nekatere odločitve in ne bi se smeli čuditi, če bo na travniku med elektrolizo C in livarnami spomladi že stalo 6000 kvadratnih metrov veliko pokrito skladišče odpadnega aluminija.

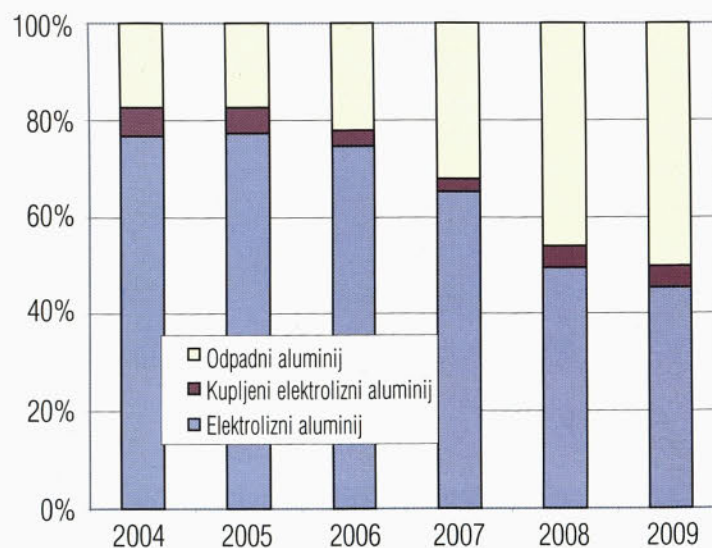
Cilji za prihodnost so torej jasni, naloge definirane, projektna skupina izkušena in zagnana, torej dovolj razlogov za nov podvig!

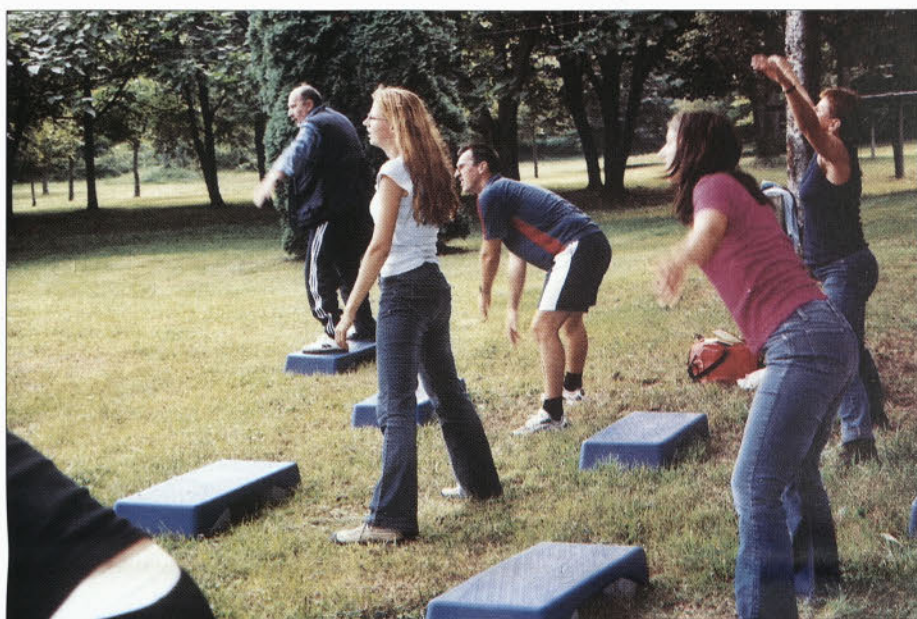
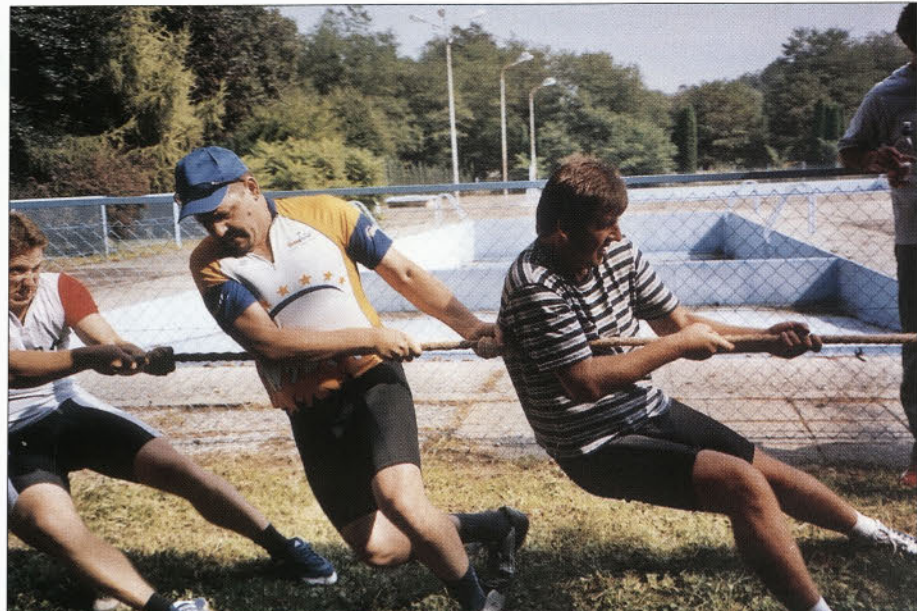
Bojan Žigman

Povečevanje proizvodnje Taluma

Povečevanje deleža odpadnega aluminija

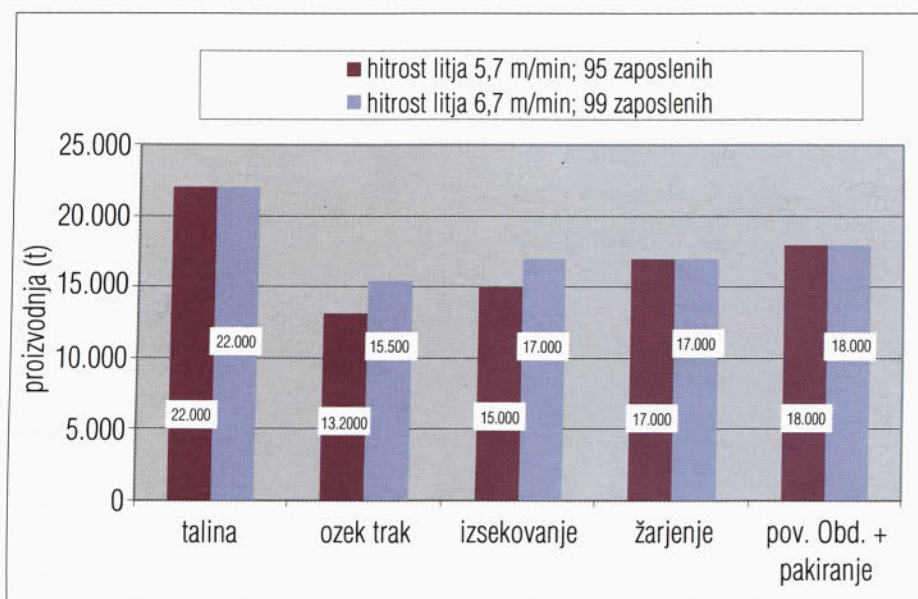

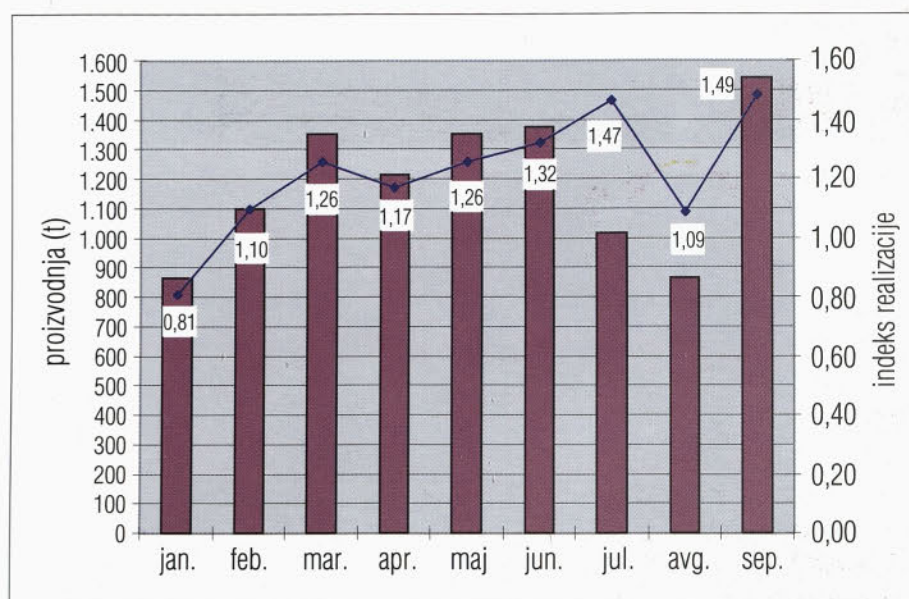

Proizvodnja rondelic septembra presegla 1.500 ton

Trend povečevanja proizvodnje rondelic iz zadnjega kvartala leta 2003, ko se je proizvodnja po »sušnem« letu 2003 ponovno približala mesečni proizvodnji 1.000 ton, se je nadaljeval tudi v letu 2004. Že marca je »padel« rekord, ko smo prvič proizvedli več kot 1.350 ton. Napovedi za drugo polovico leta so bile zelo optimistične, zato je bilo nastavljenih kar nekaj aktivnosti za odpravo največjega ozkega grla v proizvodnem procesu – to je linija za ozek trak, saj hitrost litja 5,7 metrov/min ni več zadoščala za pokrivanje vseh potreb po ozkem traku.

Slika 1: Primerjava maksimalnih letnih kapacitet rondelic glede na posamezno proizvodno operacijo pri hitrosti litja 5,7 m/min in št. zaposlenih 95 ter hitrosti litja 6,7 m/min in št. zaposlenih 99 (za potrebe izsekovanja)

Slika 2: Mesečna proizvodnja rondelic v letu 2004

Aktivnosti povezane s povečevanjem kapacitete na liniji za ozek trak smo naprej formalno zapisali v obliki aktivnostnega lista in vodenje zaupali vodji obrata g. Jožetu Turku. Naloga pred katero smo bili postavljeni člani tima ni bila enostavna, saj je bilo v času testiranja potrebno zagotoviti nemotene odpreme rondelic, ustrezen nivo kakovosti ozkega traku in potreben čas za preventivno vzdrževanje linije za ozek trak. Povečevanje kapacitete linije za OT ni povezano samo s hitrostjo litja, ampak tudi z drugimi dejavniki. Naj naštejemo samo najpomembnejše:

- Zmanjšanje deleža prevajevanja ozkega traku:

Izkoristili smo možnosti, ki jih nudi kontinuirna meritev debeline traku in avtomatska regulacija hladne valjarne. To pomeni, da smo pričeli z direktnim valjanjem do debeline 3,1 mm (prej 3,4 mm) in zmanjšali delež kolotov za prevajevanje iz 7 % na 2 %.

- Povečevanje zanesljivosti delovanja linije:

V času kolektivnega dopusta je bil pod vodstvom g. Franca Horvata zamenjan PLC za krmiljenje celotne linije, ki bo v prihodnosti omogočal spremembe v smislu dodatne avtomatizacije linije.

Opravljen je bilo obsežno delo, saj smo generalno dodatno zamenjali vse močnostne in krmilne električne kable.

- Avtomatska kontrola razpok:

Konec leta 2003 smo obnovili razgovore s potencialnimi ponudniki za napravo za avtomatsko odkrivanje razpok. Junija letos je bila podpisana pogodba. Zagon naprave, ki bo omogočala 100% kontrolo razpok pri nadaljnjem povečevanju hitrosti litja, je predviden decembra letos.

- Obvladovanje stroškov pri povečevanju kapacitete linije:

V sklopu Talumove politike zmanjševanja stroškov v letu 2004 smo v času testiranja preizkusili novega-cenejšega dobavitelja za livna kolesa, opravili razgovore z dobaviteljem jeklenega traku in bakrenega livnega kolesa ter preizkusili nove-cenejše dobavitelje za keramične dize in plavač. Idejo o zunanji pomoči s pomočjo računalniške simulacije strjevanja ozkega traku smo po razgovorih s potencialnimi ponudniki opustili, saj

razen prodaje programskega paketa (cca 50.000 EUR) nihče izmed ponudnikov ni bil pripravljen dati garancije za doseganje višje hitrosti litja.

Osnovni pogoj za doseganje mesečne proizvodnje 1.500 ton je bil izpolnjen tik pred kolektivnim dopustom v mesecu juliju, ko so bila zaključena testiranja na hladilnem košu livnega stroja in dosežena hitrost litja 6,7 m/min, ki omogoča mesečno proizvodnjo 1.500 ton (letno cca 15.500 ton).

Plan proizvodnje rondelic bo letos izpolnjen in presežen. Ob tem ne smemo pozabiti na dejstvo, da smo proizvodnjo 1.500 ton mesečno realizirali z minimalnim povečanjem začasno zaposlenih delavcev (2 x Izvir in 2 x Študentje). Ocenjujemo, da bomo letos proizvedli 14.000 ton, kar pa je še vedno manj od strateškega cilja, da se v naslednjih treh letih po proizvedenih količinah približamo našim konkurentom (Copal, Rheinfelden, AWW), ki s podobno opremo in zasedbo zaposlenih proizvajajo cca 18.000 do 20.000 ton rondelic letno. Za doseganje tako ambicioznega cilja pa livna hitrost 6,7 metrov/min ne zadostuje več, kar pomeni, da nas čaka še dosti zanimivega razvojnega dela na tem področju.

Slika 3: Delavci 3. izmene poleg palet za Cebal Italiana in Soupletube

Uspešna ponovna glavna presoja sistema za ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje pri delu

S podelitvijo certifikata že leta 2001 smo vzpostavili in potrdili sistem ravnanja z okoljem, ki obvladuje vplive naše dejavnosti na ožji in širši prostor. Od 27. do 28. septembra 2004 pa je potekala ponovna glavna presoja sistemov za ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje pri delu, ki se po pravilu obnavlja na tri leta. Presojo je izvajala pri nas že znana in uveljavljena certifikacijska hiša BVQI. Za sistem ravnanja z okoljem nismo prejeli nobene neskladnosti, izdana so bila le priporočila za možne izboljšave tako na sistemu kot za obvladovanje operativnega delovanja. Dosedanje polletne kontrolne presoje pa bodo v prihodnje le enkrat letno za oba sistema.

Učinkovit sistem ravnanja z okoljem pomeni, da so vključeni vsi deli in vsa področja podjetja: razvoj, proizvodnja, izobraževanje, nabava, snovna izraba ali gradnja novih objektov. Cilj je okoljski trajnostni razvoj s stalnimi izboljšavami, ki je vključen v integriran sistem vodenja: kakovosti ter varnosti in zdravja pri delu. Ponovno uspešno certificiranje v skladu s standardom ISO 14001 je potrdilo vsaj dvoje:

- zavezanost vodstva in sodelavcev na vseh ravneh in funkcijah za primerno ravnanje z okoljem in
- cilje podjetja z novim Programom za ravnanje z okoljem za preprečevanje onesnaževanja v ravnovesju z družbeno-

gospodarskimi potrebami (vidno tudi na Talomovi intranetni strani).

Družba Talum s certifikatoma ISO 14001 in OHSAS 18001 predvsem dokazuje, da ne skrbi zgolj za to, kaj proizvaja in koliko, ampak tudi, kako proizvaja. Sprejeti programi za ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje pri delu so v obdobju od leta 2000 do 2007 usmerjeni predvsem v zmanjševanje vplivov na okolje in varnost, povzročenih v preteklosti, prihodnji programi pa bodo poudarjali predvsem sonaraven razvoj z nenehnimi izboljšavami.

dr. Marko Homšak

Oskrba z vodo v občini Kidričevo

Komunalno podjetje Ptuj d.d. je bilo ustanovljeno kot gospodarska javna služba za izvajanje dejavnosti oskrbe prebivalstva z dobrinami in storitvami širšega družbenega pomena (oskrba z vodo, toplotno energijo, storitve kanalizacije in čistilne naprave). Ob tem izvaja tudi tržne storitve kolektivne komunalne rabe, storitve pogrebne službe in tržnice, plakatiranje in kanalizacijske storitve po naročilu, izvedbo vodovodnih priključkov in instalacij za ogrevanje ter prometno ureditev mesta Ptuj. Sedež družbe se nahaja na Ptuj, Puhova ulica 10.

Pomembna dejavnost je upravljanje vodo oskrbnega sistema in oskrba s pitno vodo. S pitno vodo oskrbujemo okoli 75.000 prebivalcev v 21 občinah. Sistem sestavlja 15 vodnjakov z skupno izdatnostjo 450 l/s, 28 vodohranov in okoli 50 prečrpališč. Skupna dolžina omrežja znaša preko 900 km.

Vsi objekti na omrežju so s pomočjo radijskih in telefonskih zvez povezani z nadzornim centrom v Skorbi, tako da je omogočeno centralno spremljanje in upravljanje sistema. Za delovanje in vzdrževanje vodovodnega omrežja skrbi 50 sodelavcev. Letno distribuiramo v omrežje okoli 5 milijonov m³ pitne vode. Naselja v občini Kidričevo oskrbujemo s pitno vodo direktno iz centralnega črpališča v Skorbi. Črpališče sestavlja 11

vodnjakov. 7 vodnjakov globine 20-24 m črpa vodo iz plitve podtalnice dravskega polja, štiri vodnjaki globine 150-200m pa črpajo vodo iz globoke podtalnice. Vodovodno vodo sestavljata podtalnica dravskega polja in globinska podtalnica v razmerju 2:1. Črpališče Skorba je na osnovi občinskega odloka zaščiten z vodo varstvenimi pasovi vodnih virov, ki obsegajo 200 ha zemljišč.

Kvaliteto pitne vode na celotnem vodo oskrbnem sistemu nadzorujemo z rednim jemanjem in analizo vzorcev vode v črpališčih, v vodohranih in pri končnih uporabnikih. ZZV Maribor letno odvzame okoli 1300 vzorcev pitne vode za kemijske in mikrobiološke analize. V okviru notranjega nadzora odvezamo še okoli 300

Nadzorni center vodooskrbnega sistema Ptuj

vzorcev vode za kontrolo nitratov. Razen tega imamo v črpališču nameščen biološki indikator z mladimi postrvi za neprekinjen nadzor nad kvaliteto pitne vode.

Kvaliteto pitne vode v občini Kidričevo nadzorujemo z odvzemom vzorcev v črpališču Skorba, v restavraciji Vital Kidričevo in na sedežu občine Kidričevo. V črpališču odvezamo vzorce za razširjeno mikrobiološko analizo in razširjeno kemijsko analizo, v restavraciji Vital za mikrobiološko in osnovno kemijsko analizo, na sedežu občine pa za analizo nitratov.

Analizni izvidi so na razpolago pri odgovorni osebi za kvaliteto pitne vode. Zaradi ugodne mikrobiološke slike vzorcev na vodnih virih, vode ne kloriramo!

Varnost vodo oskrbe zagotavljamo z nadzorovanjem in s preventivnim vzdrževanjem vseh objektov na vodo oskrbnem sistemu in z nadzorovanjem vodo varstvenih pasov črpališč. Na varstvenih pasovih vodnih črpališč odkupujemo in pogozdimo zemljišča ter organiziramo setev zimskih posevkov.

Zahupali v čast 50 let Taluma

V soboto 18. septembra 2004 so se pred restavracijo Pan v Kidričevem zbrali lastniki starodobnih vozil in se udeležili 5. Vseslovenskega srečanja starodobnih vozil, ki ga je že peto leto organiziral Klub ljubiteljev klasičnih in športnih vozil Kidričevo. Letošnje srečanje je bilo posvečeno 50 – letnici Talum-a, 50 – letnici tovarne Tomos in 5 – letnici delovanja Kluba ljubiteljev klasičnih in športnih vozil Kidričevo.

Na srečanju se je zbralo 85 jeklenih konjičkov častitljive starosti. Najstarejše motorno kolo je tako bil 101 leto star Lavrin&Klemen, avtomobil pa Tatra iz leta 1927. Srečanje je bilo mednarodnega značaja, saj so se ga udeležili gostje iz Hrvaške in Avstrije.

Letošnje srečanje je bilo še posebej pomembno, saj smo na njem obeležili tri velike obletnice. Zelo smo ponosni na to, da naš Klub izhaja iz kraja kjer teče aluminij in na to, da nas tovarna aluminija Talum podpira in pomaga pri organizaciji takšnih srečanj. Ob takšni podpori so lahko naša srečanja kvalitetna in uspešna. Tako smo v čast 50 let Talum-a zapeljali po Tovarniški cesti mimo upravne zgradbe Talum-a ter z našimi staruhi zahupali na bodočnost aluminija.

Seveda so naši oldtimerji povezani z aluminijem, saj so že pred več kot 100 leti verjeli v aluminij in iz njega izdelovali bloke motorjev. Tudi v Sloveniji je bila tovarna motorjev in

mopedov ter stoji še danes. To je tovarna Tomos, ki letos prav tako praznuje 50 let in tudi njej smo posvetili naše srečanje.

Nenazadnje smo pa ponosni tudi na Klub ljubiteljev klasičnih in športnih vozil Kidričevo, ki združuje ljudi, kateri skrbijo za tehnično kulturno dediščino.

Muzejska povorka je iz Kidričevega krenila proti Majšperku, kjer so nas pričakali občani in županja mag. Darinka Fakin. V šotoru so nas pristrčno sprejeli in pogostili, županja pa se je zapeljali z nami naprej proti Žetalam. V Žetalah nas je sprejel in pogostil župan g. Anton Butolen. Tudi on se je z nami zapeljal proti Tržcu in pozdravil našo prireditev.

Po kratkem postanku v Tržcu smo se odpravili iskati Turistično vas Holongo. Ustavili smo se v Leskovcu, kjer so nam krajanje Leskovca pripravili čudovit skeč o naših oldtimerjih.

Pot smo nadaljevali naprej v osrčje vasi Holonga, v Dravce, kjer smo imeli kosilo ter podelitev zahval in spominskih daril vsem udeležencem. Seveda smo se poveselili tudi ob glasbi ter zapeli in zaplesali.

Srečanje smo sklenili v Kidričevem v restavraciji Pan, kjer smo se našim gostom ob kavici še enkrat zahvalili za udeležbo ter jih povabili na naslednje srečanje.

Iskreno se zahvaljujemo podjetju Talum, za njegovo podporo in pomoč in upamo, da se lahko nanj obrnemo tudi v prihodnje, saj Občina Kidričevo nima posluha za našo dejavnost oziroma za ohranjanje tehnične kulturne dediščine

Stanko Kores ml.

Spoštovane sodelavke in sodelavci Vitala

Ne moramo verjeti, da smo sodelavci in sodelavke doživeli 50.letnico vaše in naše tovarne, ki je spremenila svojo podobo v moderni Talum. Počastili ste nas z vrhunsko hrano in pijačo posebej pa z vašo vrhunsko postrežbo v počastitev 50 let našega Taluma, ki jo težko pričakujemo.

Zahvala velja celotnemu vodstvu podjetja, še posebej predsedniku Uprave Danilu Topleku. Želimo mu še mnogo uspehov in da bi ladjo z njegovimi »veslači« še naprej uspešno krmari.

Vam, drage sodelavke Vitala, pa želimo še naprej mnogo uspeha pri delu. Vaše delo in znanje ste pokazali širši okolici in dosegate uspehe tudi po Evropi.

V imenu vseh, ki smo prisostvovali na tovarniškem pikniku, se vam iskreno zahvaljujemo za postrežbo. Hvala tudi vsem nastopajočim, še posebej godbi na pihala Talum Kidričevo. Ponosni smo, da delamo v Talumu.

Milan Vrabl in sodelavci Taluma

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, tasta in dedija **Adolfa Vidoviča** iz Hajdoš 7 b, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in sveče in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala gospodu župniku za obred in za zaigrano Tišino. ob njegovem grobu. Naj mu bo lahka zemlja.

Žalujoči: žena, sin, snaha, vnuk in ostalo sorodstvo

Zahvala

Ob boleči izgubi moža, očeta, tasta in dedka **Ernesta Andrejeka** iz Apač 235, se iskreno zahvaljujemo sodelavcem in sindikatu TALUM-a Kidričevo za darovano cvetje, za zaigrano Tišino, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: Žena in hčerki z družinama

Triglav

Petek. Jutro, 20. avgusta. Vreme je bilo oblačno, vzdušje med nami veselo. Skrbi, žalost in še bi lahko našteval, smo pustili doma. S seboj smo imeli muzikanta, ki nam je igral pred odhodom in na avtobusu vse tja do vasi Metoja v dolini Trente, kjer se je naša vožnja končala. Poslovlili smo se od šoferja Jožeta in muzikanta Rudeta, ki sta nam zaželela srečo in "Se vidimo v nedeljo popoldne v Bohinju."

Prvi del poti je rahlo deževalo, vendar je pozneje ponehalo in tudi sonce se nam je malo pokazalo. Hodili smo že nekaj ur na višini 1550 metrov in se ozirali v smeri doline Trente. Razgled na njo je prečudovit. Pogačnikov dom se nahaja na višini 2050 metrov, tako da ni bil daleč od nas, le da je to 500 metrov višinske razlike. Med potjo smo videli tudi rožo planiko. Pogačnikovega doma smo bili vsi veseli, saj smo vedeli, da se je končal prvi dan pohoda. Namestili smo se po sobah, si privoščili topel obrok hrane in se zabavali vse tja do spanja.

V soboto zjutraj smo pot nadaljevali v smeri Bovški Gamsovec 2392 m - Luknja 1758 m - Plemenice 2364 m. Med potjo Luknja - Plemenice smo imeli tudi srečo, saj smo videli kozoroge, jih lahko slikali zelo od blizu in tudi posneli, za kar je poskrbel naš kameraman Robert Gajser. Na takšnih poteh večkrat doživimo nepozabne spomine. Tudi Miroslavu Kužnerju bo ostal trenutek, ko sta se srečala s kozorogom na dva metra. Bilo je megleno. Zaslišal je, da nekaj prihaja proti njemu. Naenkrat se je kozorog ustavil čisto blizu njega in močno meketnil. Miro se je tako ustrašil, da je obstal, kot bi ga kdo zabetoniral. Kaj bi se zgodilo, če bi imel polno črevesje, si lahko mislite. Vzpon čez Plemenice je bil nekaj posebnega, ker prvi del stene malo visi navzven, zato je bil

prisoten strah, ki ga nihče ne sme in ne more prikriti. Še pravi planinci ga poznajo, ne da ga mi ne bi. Ampak tukaj je bil adut naš Duško Fridl in njegov tranzistor, ko se je oglašil in dajal pogum. Res da je ta pot za izkušene planince, vendar smo jo tudi mi premagali. Ostala nam je še pot na vrh Triglava, ki pa več ni bila tako težka in zahtevna. Vreme v gorah se hitro spreminja in tudi nam ga je zagodlo. Doživeli smo vse: dež, babjo kašo, sneg, veter, bliskanje in grmenje, le sonca ni bilo in spet smo pokazali, da zmoremo tudi to. Osvojiti vrh Triglava v takšnih vremenskih razmerah je nekaj posebnega.

V dom Planiko smo prišli mokri in nazeblji. Suha oblacičila in topel obrok nam je povrnilo toploto in novo moč za naslednji dan.

Nedelja zjutraj je bila hladna in nebo jasno. Na poti proti Vodnikovemu domu nas je že začelo greti sonce. Imeli smo

kratek počitek in malico. Pot smo nadaljevali skozi Voje. Ogledali smo si slap Mostnica, potok pa nas je spremljal vse tja do Stare Fužine. Med potjo smo videli veliko lepih zanimivosti. Kaj vse naredi in oblikuje voda na kamnih skozi stoletja. Videli smo obliko slonččka. Še in še bi lahko pisal in našteval, a najlepše je, ko to lepoto vidiš in doživiš. V gostišču Mihovc sta nas že čakala šofer in muzikant, ki nas je pričakal z igranjem. Po kosilu smo se odpeljali proti domu. Na avtobusu je bilo spet veselo, čeprav smo bili utrujeni, se tega ni opazilo. Vsem donatorjem se v imenu pohodnikov zahvaljujem, ker so nam zelo polepšali te tri planinske dni. Upam, da mi ne bo nihče zameril tega opisa našega izleta. Hvala! Osebnostno vam čestitam in tudi vesel sem, da smo se vrnili zdravi. Na slabo vreme in utrujenost pa smo že pozabili.

Stanislav Horvat

Kilimanjaro

Že nekaj časa smo omenjali, da je lepo biti oziroma se povzpeli na najvišji afriški vrh. Po malem posvetovanju se nas je osem pohodnikov odločilo, da ga poskusimo osvojiti. Priprave in iskanje informacij so se začele februarja. Začetek potovanja smo dogovorili za sredino septembra. Nabava potrebne opreme, utrjevanje in psihične priprave smo opravili vsak po svoje, delno pa skupaj. Dvodnevne priprave po Pohorju in tridnevna aklimatizacija tik pred Kilijem, so bile za boljše spoznavanje skupine. Že pred tem se je vzponu odrekel en član, zaradi nezgode na Grossglocknerju pa to ni bilo omogočeno še naslednjemu. Ekipa šestih (Majal B., Bosak M., Korošec A., Krušič M., Kožuh B. in Dobnik E.) je tako začela s tridnevno potovanjem z letali do Arushe v Tanzaniji. Prvi dnevi vzpona so se začeli s šest do osemurno hojo iz 1200 m, na 3100 m, nato na 3800 m, se nato dvignili na 4200 m in prespali v šotorih na 3900 m. Zadnji dan pred osvojitvijo vrha smo šli spat za kratko na višini 4600 m. Ob polnoči smo začeli z vzponom, a žal zaradi glavobola ostali še brez enega člana. Začele so se težave zaradi višine, ki smo jih le nekako premagali in ob sedmih zjutraj osvojili 5985 m visok Kili. Veselja ni bilo, kot smo predvidevali, ampak smo to podoživljali po sestopu in bomo še velikokrat kasneje. Za nagrado smo doživeli še zelo pisan živalski safari (zebre, žirafe, svinje bradavičarke, gnuji, ptiči mrhovinarji, sloni, kojoto, hijene, vodni konji, leopardi, levi, opice, flamingi, nosorogi, lame, ...), ki nam bo ostal v spominih na leve, ki napadajo gnuje. Pot domov je bila časovno malo krajša. Na koncu vsem lepa hvala, ki so nam pomagali osvojiti najvišji vrh v Afriki.

E. Dobnik

Šesti Talumov dan za zdravje

ZDRAVOTALUM
Aktivnosti za zdravje

Ko smo se zjutraj - že šestič - prvo soboto v septembru zbrali pred kopališčem v Kidričevem, smo še nekoliko s strahom zrlji v nebo. Vremenska napoved ni kazala najboljšo, vendar je bilo vreme tokrat na naši strani, saj nas je v nadaljevanju dneva spremljalo sonce.

Tokrat smo se zbrali v rekordnem številu. Na kolesarjenje, kjer so se kolesarji lahko odločali med lažjo in težjo progo, na tenis igrišče, v terme in na pohod v Žetale, se je podalo skupaj 250 udeležencev.

Ko smo se ponovno začeli zbirati pred kopališčem, se je srce nasmejalo ob pogledu na pripravljene dobrote. Tokrat so nam sodelavci iz Vitala pripravili dobrote francoske hrane. Bilo je »za polizat si prste«.

Popoldan se je prevesil v prijetno druženje. Da je bilo res aktivno, je skrbela moderator-ka, ki se je morala nekoliko potruditi, da smo vstali od miz, vendar smo ob vlečenju vrvi, rokoborbi in vadbi na stepperju in še čem dokazali, da imamo Talumovci še dovolj energije in se ne damo kar tako.

250 je rekordno število udeležencev, kar dokazuje, da se v Talumu zavedamo pomembnosti skrbi za lastno zdravje. Prepričana sem, da se bomo prihodnje leto zbrali še v večjem številu.

Darja Vodusek

Kolesarski maraton "Poli"

Drugega kolesarskega maratona, ki ga je organizirala Perutnina d.d. v sodelovanju z Radiom – Tednik Ptuj se je udeležilo 2842 kolesark in kolesarjev. Talum je uspešno predstavljala ekipa 97 kolesarjev.

Čestitamo vsem udeležencev

V nekoliko manjši zasedbi smo se v ponedeljek, dne 27.09.2004, pred upravno zgradbo TALUMA-a zbrali kolesarji, da se odpeljemo na eno zadnjih rekreacijskih voženj. Ker se dnevi že krajšajo, smo se dogovorili, da se podamo na skupno pot. Vožnjo smo prilagodili času in vremenu primerno.

V letošnjem letu se kolesarji dobimo še v torek, 12. 10. 2004 ob 16.00 uri. Upam, da takrat v malo večjem številu.

Slavko Krajnc